

V OBRAZE

o dění v ekumeně

Zpravodaj Ekumenické rady církví v ČR

3. čtvrtletí 2009

Křesťané a odpovědnost za Boží stvoření

Foto: www.mojefoto.cz

V tomto čísle: Odpovědnost člověka za Boží stvoření ● Některá současná teoretická východiska ekologické práce v rámci Pravoslavné církve a Pravoslavné akademie Vilémov ● 11. studijní den ERC ● Stalo se ● Záměr založit Českou křesťanskou environmentální síť ● Modlitba za domov 2009

Odpovědnost člověka za Boží stvoření

Sandra Zálabová, vedoucí tajemnice ERC v ČR, farářka CČSH

Sandra Zálabová

Sestry a bratři, milí čtenáři, otázka odpovědnosti člověka za Boží stvoření je a v souvislosti s ekologickou i společenskou problematikou do budoucna jistě bude hojně diskutována. Zdaleka se neomezuje na pouhé aspekty ekologické, hluboce souvisí i s našimi křesťanskými a morálními hodnotami, a to jak v rovině horizontální, tak i vertikální. Naše zodpovědnost za nynější - doslova drancování - planety, za rozdílnou životní úroveň lidí v různých částech světa, za sociální podmínky je zjevná, zatím se ale chováme jako lidstvo tak, jako kdyby nebylo komu předkládat účet, jako kdybychom spoléhali na to, že k účtování nikdy nedojde. Hojně rozšířeným je mýtus, že jako jedinci nic nezmůžeme, a tedy jsme pasivní součástí rozjetého vlaku, který nelze ubrzdit (ač si stále, paradoxně, možná myslíme, že jej řídíme), přitom víme, že jakékoliv, i ty nejsložitější systémy a společenství, se skládají z jednotlivých částí, z jednotlivých prvků. A fungují díky vzájemné spolupráci. Čas od času již zaznívá z jednotlivých míst, nikoliv utopická, věta: **"Změna je možná."** A dodejme, že nutná.

Jako křesťané se učíme vidět v ostatních své bližní, bratry a sestry, a v přírodě, v Božím stvoření, dokonale **fungující celek, který jsme dostali do správy**, do zodpovědného spravování, které má Stvoření udržet v chodu, v harmonii a rovnováze, nikoliv jej dovést k totálnímu

vyprázdňení a zániku. Ekonom Jeremy Rifkin vykládá biblické správcovství nad Zemí (resp. odpovědnost za Boží stvoření) následovně: **"Růst je třeba nahradit trvalou udržitelností, vlastnictví správcovstvím, řízení opatrováním. Musíme uznat biologické hranice výroby a spotřeby. Jestliže křesťané odmítnou přijmout do důsledku pojem správcovství tak, jak jej chápe Bible, pravicoví politici a velké firmy budou moci bezohledně zneužívat lidskou potřebu po duchovním přesahu, lidskou potřebu Boha, ke svým vlastním cílům."** (Jeremy Rifkin: *Entropy: A New World View, New York 1981*). Nejen Johan Huizinga ve své knize "Podzim středověku", ale i např. C.S. Lewis upozorňují, že tři velké civilizace (starozákonně židovská, reprezentovaná Mojžíšem, antická, představovaná Aristotelem, a křesťanská, zastoupená středověkými učiteli) hovoří o lichvářství jako hříchu a zmiňují potřebu uvědomit si, že jako lidstvo nevládneme časem, čas nám byl dán Bohem a dle toho s ním máme nakládat. V současnosti ale žijeme jako lichváři - obchodujeme s nadějí, že máme času dostatek, spekulujeme s komoditou, nad kterou nemáme absolutně žádnou vládu. Povinnost nahlížet naši existenci "sub specie aeternitatis" jsme degradovali do čistě materiální roviny maximalizace zisku, bohatství, požitku a moci. Španělský filosof Miguel de Unamuno říká, že "podstata zla tkví v jeho časnosti, v tom, že nesměruje k poslednímu a trvalému cíli". Hledáme-li odpověď na otázku lidské odpovědnosti

za Boží stvoření, zamysleme se nad tím, zda jsme jako lidstvo schopni neantropocentrického postoje k přírodě, ke Stvoření. Zda jsme jako lidé schopni tento postoj překonávat. Taková změna vztahu je ovšem nutně spjata se změnou struktury hodnotové orientace a povahou hodnotových preferencí společnosti. Nese s sebou nutnost sebeomezení a určité oběti u každého z nás.

Foto: Z přednášky ThDr. Jiřího Silného - Naše křesťanská odpovědnost v souvislosti s dopady klimatických změn na rozvojové země na 11. stužním dni ERC

Vladimír Hála ve svém článku "Antropocentrismus a hodnoty" užívá termín **"solidarita ekologicky otřesených"** pro to, aby vyjádřil nový obrat lidského společenství, obrat lidí k solidaritě *"rozprostírající se netoliko na lidskou společnost, ale i veškerý svět našeho života, tedy i přírodu, do níž jsme zasazeni"*.

Kolik je "ekologicky otřesených" mezi lidmi v současném světě si, milí čtenáři, zkuste zodpovědět sami. Vlastnicky-manipulativní vztah k přírodě, k Božímu stvoření ani k okolní společnosti (viz. země třetího světa) se z dlouhodobého hlediska jeví jako utopie, byť dnes, voláme-li k větší zodpovědnosti a ke změně, se jako utopisté můžeme jevit ostatním my.

V Praze, 21.června 2009

Některá současná teoretická východiska ekologické práce v rámci Pravoslavné církve a Pravoslavné akademie Vilémov. Mgr. Roman Juriga

S lehkým srdcem jsem přijal možnost představit vám některá východiska ekologické práce, kterou se v rámci Pravoslavné církve, Pravoslavné akademie a i širší ekumeny pokoušíme dělat již déle než jedno desetiletí, s menším či větším úspěchem a pochopitelně také s větší či menší odezvou mezi věřícími, a také v prostředí české společnosti jako takové.

Myslel jsem si původně, že se před vás postavím a „odpřednáším“ jedno z ekologických témat, kterým se teď již déle než rok a půl věnuji na stránkách Hlasu pravosláví, taky jsem uvažoval nad tím, že vám s výkladem ukážu jenom jeden anebo dva soubory obrázků z ekologických projektů a budu to mít, takříkajíc, „odbyto“.

Jak se ale tento studijní den blížil, uvědomil jsem si že, i když vás samozřejmě nechci ukrátit o hezké obrázky, nebylo by z mé strany správné,

Foto: Mgr. Roman Juriga na 11. studijním dni ERC

vracet se pouze k tomu, co bylo – již také proto, že ekologické povědomí křesťanů v České republice - jak ukázala i příprava setkání- se vyvíjí, a bohužel, úměrně, či spíše neúměrně k rozvoji tohoto křesťanského ekologického povědomí se také prohlubuje ekologická krize a řada dalších problémů současného světa, které s ní uzce souvisí. I proto bych se chtěl s vámi podělit spíše než s myšlenkami, které většina z vás již zná z jiných pramenů, případně z materiálů ECENU, především o věcech, nad kterými v souvislosti s našim tématem přemýšlím.

1. EKOLOGICKÁ BIBLÉ?

Ta první věc, nad níž teď poměrně často přemýšlím v souvislosti s ekologií a ekoteologií je ekologická Bible, nemyslím tím ale nějakou jinou Bibli, než je ta, ze které čteme doma anebo na nedělních bohoslužbách a nemyslím tím nutně ani novou českou „Bibli pro 21 století“, která si nepochybně nalezne mnoho čtenářů díky soudobému jazyku a důrazu na srozumitelnost.

Když přemýšlím nad ekologickou Bibli, nepřemýšlím dokonce ani nad nějakým „ekologickým“ desaterem, i když nám návod či sbírka návodů pro „trvale udržitelnou“ anebo ekologickou praxi může velmi pomoci žít

odpovědněji a s větším ohledem na bližní a na Boží stvoření. Nechci vás již déle napínat, ale přemýšlím nad tím, že Bible, kterou čteme každý den doma anebo o nedělích a svátcích v chrámu či kostele, je kniha - velmi „ekologická“ - a tím pádem pro naši současnou situaci velmi adekvátní a potřebná. Pouze mne překvapuje, že si tohoto „ekologického aspektu“ Bible jako celku většina z nás - křesťanů - zatím příliš nevšimá a zřejmě proto přednášky či články na téma ekologie – ochrany Božího stvoření - v církevních časopisech a teologických

sbornících, které jsou orámovány či doplněny celou řadou biblických citátů, bývají v prostředí českých církví někdy vnímány jako něco něco nové a jako něco „jaksi ne zcela přiměřené“ a odpovídající teologické tradici té- které církve. Proč tedy přemýšlím nad ekologickou „Bibli“?

Jakkoliv theocentricky, duchovně či filosoficky chceme Boží Slovo- Bibli uchopit a taky

pochoptit, stvoření – pro které našla naše sekularizovaná společnost název příroda - je v Bibli přítomno od prvních kapitol knihy Genesis, až po poslední kapitoly Janova zjevení.

Vzpomeňme zde nejenom na příběh stvoření světa a člověka a na biblické popisy ráje a života prvních lidí i praotců Izraele spjatých s přírodním prostředím. Jak máme ve světle současné ekologické krize vnímat příběh praotce Noa, který zachraňuje stvoření před potopou? Kniha Exodus před nás staví čtyřicetileté putování Izraele pouští – tj. putování přírodním prostorem a krajinou pouště. Připomeňme si, že právě do divočiny - a zároveň do úzkého vztahu s jejím Stvořitelem odcházeli četní starozákonní proroci, aby se připravili na svoje působení uprostřed vyvoleného lidu (za všechny připomenu jenom Eliáše a Jonáše). Vzpomeňme třeba na nádhernou oslavu Božího díla zaznívajících z knihy Žalmů, a podívejme se na eschatologický obraz Nového stvoření z Izaiášova proctví...

Ještě donedávna se teologie stvoření a ekologické aspekty teologie až příliš často a vlastně téměř výlučně opírala o starozákonní texty, avšak když se podíváme na Nový Zákon, opět se zde, jakkoliv překvapivě to bude znít, permanentně setkáváme se stvořením a s přírodou.

Kam odjíždí Svätý Jan Křtitel, aby byl blíž Bohu a splnil svoje poslání? Opět - po vzoru strozákonních proroků odchází pryč od shonu města a pryč od civilizace. A to samé činí také náš Pán a Spasitel než začne ohlašovat příchod Božího království – odchází na 40 dnů do pouště, aby se postil a modlil k Bohu a právě uprostřed divočiny – uprostřed přírody je také pokoušen Satanem. A Spasitelovo pozemské působení? Co můžeme vyčíst ze skutečnosti, že přichází na svět v betlémské jeskyni, která je vlastně stájí pro zvířata? V jeho podobenstvích a slovech se setkáváme se stromy a keři, potkáváme jej v galilejské krajině, na vrcholu hory, na jezeře, uprostřed běsnících živlů, posloucháme opět a opět jeho vyprávění o zemi, vinicích, olivovnících a o fíkovém stromu, o ovcích a kozlech, psech a

ptactvu nebeském, o zvířatech, která mají dostat najíst a napít také o Sabatu...

Co nám pak v ekologické rovině vlastně říká Janova velkolepá oslava Krista jako Logu přebývajícím ve všech a ve všem? A nakonec, jak vlastně vypadá ekologie a příroda u sv. Pavla, apoštola národů, u něhož někteří následovníci sv. Augustina neváhají hledat a také nacházet náznaky dualizmu a pohrdání hmotou a tudíž také veškerou stvořenou přírodou?

Je to nakonec právě svätý Pavel, kdo nám připomíná, že celé stvoření očekává od člověka a od lidí, aby se proměnili a obrátili a že osud stvoření je přímo svázán s osudem lidstva a člověka, jehož povoláním je zjevení slávy synů Božích, aby i toto stvoření mohlo být zachráněno...

Právě nepřeborná řada biblických obrazů a zmínek o stvoření - o přírodě a jejích součástech,

Foto: Ilustrace Mgr. Pavla Světlíka - Prezentace činnosti organizace A Rocha v ČR na 11. studijním dni ERC

teré v Bibli nacházíme, a také častá připomínka role člověka, jakožto koruny tvorstva, která nese za osud světa před Bohem jasně definovanou odpovědnost, nám ukazuje, že pokud by příroda nebyla součástí Božího plánu a objektem Boží lásky a péče a zároveň rámcem, v němž a jehož prostřednictvím se

uskutečňuje a případně neuskutečňuje veškerá naše duchovnost i naše spasení, určitě by jí v Božím slovu nebyla věnována tak rozsáhlá a permanentní pozornost.

Je tedy možné, že jsme Bibli – Boží slovo - doposud četli zejména ve vztahu ke stvořenému světu ne úplně správně? Co když nám třetí vztah, který máme rozvíjet, totiž vztah ke stvoření, kterému nás kromě správného vztahu k Bohu a správného vztahu k bližnímu učí Boží slovo, doposud unikal? Je možné, že se naše teologická pozornost, naše duchovnost, a také naše modlitební pozornost Božímu stvoření, které zajisté nesmíme zaměňovat se Stvořitelem, z nejrůznějších teologických, historických anebo filosofických příčin vyhýbala?

A KDO JE MŮJ BLIŽNÍ?

Další věcí, nad kterou musím v souvislosti s pokračující devastací životního prostředí a také v souvislosti s ekologickou prací v církvi přemýšlet poměrně často a kterou pokládám na jedné straně za velmi důležitou a za ne vždy zcela pochopenou, je biblický koncept bližního, o kterém mluvil také metropolita Kryštof na celoevropském křesťanském shromáždění v Sibiu v roce 2007.

Z úst současníků našeho Pána a Spasitele k nám zaznívá základní otázka: „A kdo je můj bližní?“ Tato otázka, i odpověď našeho Pána na ni, která přichází také v situaci ekologické krize je jasná, překvapující a někdy šokující. Náš Pán opakovaně otevřeně anebo prostřednictvím svých podobenství, případně prostřednictvím osob, se kterými nás Evangelia seznamují říká (i když se nám to vždy nemusí líbit), že našim bližním je každá lidská bytost, každý člověk.

Tedy nejenom člověk naší víry a nejenom člověk našeho kmene, rasy či národa anebo společenského statutu. Pán říká, že je to opravdu každá lidská bytost, která, jak věříme, byla stvořena k Božímu obrazu, je milována Bohem a je Kristem a skrze Krista povolána dosáhnout úplného důstojenství a dokonalosti.

Důležitou skutečností, kterou nám Evangelium zvěstuje je, že naše spasení není možné bez našeho soucítění a péče o bližní a bez našeho opravdového zájmu o život, který naši bližní žijí a budou žít. „Jak může někdo milovat Boha, kterého nevidí a nenávidět bližního, kterého vidí?“

Překvapivě podobné, ně- li stejné věci, říká současná věda o globálním ekosystému. Život lidí na druhém konci světa, dle současného vědění závisí a bude záviset od toho, co děláme, užíváme a spotřebováváme my zde.

Dnes je zřejmé, že od toho, co a kolik spotřebujeme (a samozřejmě také od toho, s čím a jak se podělíme), závisí nejenom život lidí, ale také

život všech ostatních živých tvorů, které s námi sdílejí planetu Zemi a spoluvytvářejí spolu s námi nesmírně jemné a cenné předivo života.

„Nepříjemná pravda“ o klimatické změně nás teď kromě toho, že nám nahání strach, paradoxně učí i několika dobrým věcem a především však tomu, že v tajemství života jsme nejenom skrytě a mysticky, ale také doopravdy „skutečně“ a „naprosto reálně“ provázání se všemi ostatními lidmi a také se vším ostatním stvořením na planetě Zemi.

V naší době je tudíž více a více zřejmé, že to, co náš Pán praví o našich bližních, kterými jsou všichni lidé, je pravda také ve světle současné vědy. Jeho slova jsou „moderní“, a ve spojitosti s pokračujícím ničením životního prostředí, také aktuální. Nárůst emisí skleníkových plynů se všemi jejich negativními dopady na globální ekosystém činí tato slova velmi pravdivými, nejenom v

duchovním, teologickém a mystickém, ale také ve fyzikální, ekologickém a sociálním smyslu.

Myslím, že teologie stvoření, neboli ekoteologie, pokud se má opravdu dotknout mysli a srdcí věřících a pokud ekologické problémy mají být řešeny efektivně také z teologické perspektivy, tato teologie stvoření se musí mnohem více opřít o novozákonní poselství o spáse člověka a světa, a musí se stát více Christologickou a také více Christocentrickou, odrazit se

v mnohem větší míře od novozákonní zvěsti.

PATRISTICKÁ TRADICE

Třetím a posledním aspektem, který shledávám jako velmi inspirující pro ekologickou práci v církvi, je u nás poměrně málo známá a většinou nedostatečně pochopená patristická tradice, která je však živá a velmi důležitá v prostředí církve pravoslavné, již jsem členem. Myslím, že je škoda, že tato tradice není až doposud doceňována v prostředí ostatních křesťanských denominací - zejména ve vztahu k ekologickým problémům naší doby, které velmi úzce souvisejí především s naším životním stylem a

Foto: Ilustrace k přednášce Revd. Petera Pavloviče z ECENu - Evropská křesťanská environmentální síť - práce církvi v evropském kontextu - na 11. studijním dni ERC

s hodnotovou orientací.

Patristické povědomí na křesťanském západě v souvislosti s ekologií se až doposud téměř výlučně soustřeďovalo pouze na některé výroky a modlitby sv. Františka z Assisi, i když v asketické a patristické literatuře z dřívějších dob existuje veliké množství výroků, statí a mnoho pozoruhodných a inspirujících myšlenek, týkajících se právě hledání správného vztahu křesťana ke stvořenému světu a ke všem Božím tvorům. Jeden z významných církevních otců a učitelů, sv. Basil Veliký, se ve čtvrtém století například modlil takto:

„Bože, zvětši náš soucit se všemi živoucími tvory, s našimi malými bratry zvířaty, kterým jsi dal zemi za domov spolu s námi. Litujeme a jsme zahanbeni, že v minulosti jsme jako lidé užívali svého vysokého panování s bezbožnou krutostí, takže hlas této země, který se měl obracet k Tobě se zpěvem, se stal úpěním pod jhem. Dej nám pamatovat na to, že nežijí jenom pro nás, ale také pro sebe a pro Tebe a že milují sladkost života právě tak jako my a slouží Ti na svém místě lépe než my na místě našem.“

O Boží přírodě - otevřené „knize stvoření“, jako zdroji poučení a moudrosti, se dočteme také v nejstarších sbírkách příběhů pouštních otců a mluví o ní také zakladatel egyptského mnišství, sv. Antonín Veliký. Z asketické patristické tradice je zřejmé, že sepjetí mnichů a poustevníků s přírodou a stvořením bylo velmi hluboké, podobně jako jejich znalost přírody založená nikoliv na spekulacích, ale na osobní zkušenosti a osobním prožitku.

Velcí asketové a poustevníci však odcházeli „do pouště“ nikoliv aby rozjímali o přírodě a lépe jí poznali. Odcházeli proto, aby se setkali s Bohem. Nežádka k ním pak Bůh promlouvá právě prostřednictvím přírody, případně se přírodní prostředí kolem nich mimoděk mění zázračným způsobem, který překračuje lidské chápání. Vzpomeňme jenom příběh sv. Gerasima od Jordánu a lva, anebo příběh sv. Serafíma a medvěda, anebo třeba podivuhodné chování některých zvířat na Athoském poloostrově a v jeskyních koptských anebo etiopských poustevníků.

Teologické patristické tradici však samozřejmě nebyla a nejsou cizí ani tak současná témata, jakými je třeba dnes tak potřebné úsilí o dobrovolnou skromnost a dostatečnost a potřeba

nalezení nové a duchovní hodnotové orientace člověka a lidstva.

Zejména patristická a asketická tradice pak křesťany výzývá k duchovní bdělosti, transformaci a nabývání vnitřních hodnot, ctností a darů Ducha, namísto široce přijímaného konzumu a hromadění vnějších materiálních statků či otročení vášním, ke kterým naopak s takovou vehemencí a naléhavostí prostřednictvím reklamy vede člověka současná civilizace, „do nebe“ vychvalující okázalý konzum a slibující člověku „ráj“ nabytím té anebo oné věci anebo využitím té anebo jiné služby.

SHRNUTÍ

Dovolím si na závěr ještě jednou krátce shrnout tři myšlenky, které pokládám v současném ekologickém a teologickém kontextu za velmi důležité. Tou první je, že bychom se měli pokusit číst Boží slovo tak, aby nám neunikla prostá skutečnost, že Bible nás učí a vede nejenom ke správnému vztahu k Bohu a ke správnému vztahu k bližním, ale připomíná nám náš význam a odpovědnost za osud světa a učí nás také správnému vztahu k Božímu stvoření, jehož jsme korunou a součástí zároveň.

Jakými správci Boží vinice jsme? Nezapoměli jsme při našem úsilí o co „nejvyšší výnos“ na skutečnost, že jsme zde pouze správci a nikoliv vlastníci? Jak jsme naložili a nakládáme s těmi, kdo nám připomínají, že vinice ve skutečnosti není naše, a je nám jen na čas svěřena?

Druhá myšlenka, se kterou jsem se pokusil podělit, se týká biblického a novozákonního konceptu bližního. Opravdu máme, jakožto křesťané žijící na bohatém Severu, právo žít tak, jakoby náš bližní kdesi na Jihu, který je otravován chemickou výrobou a pesticidy, v zájmu naší spotřeby, vůbec neexistoval? Můžeme si, jakožto křesťané, dovolit nevidět utrpení a bolest, jichž se našim bližním i celému stvoření dostává, i díky naší spotřebě všeho, co lze spotřebovat, využít, a následně „někam vyhodit“? A co „naši bližní“, kteří přijdou po nás? Máme jakožto křesťané právo brát jim vzduch, pitnou vodu a podmínky k životu – Boží dary určené nejenom nám, ale lidem všech generací, které jak praví sv. Jan Zlatoústý, dobrotivý Bůh nadělil rovnoměrně a spravedlivě všem lidem?

Poslední věc, o které jsem zde mluvil, se týkala patristické tradice. Volání po dobrovolné

askezi a systému hodnot, který by neměl být zaměřen na shromáždování materiálních věcí a konzum, dnes zaznívá z ekologických kruhů poměrně často. Mnozí z nás zastávají názor, že jádro ekologických problémů (částečně také současné ekonomické krize) leží spíše než v uspořádání společnosti a spíše než ve sféře ekonomiky a politiky, v lidském srdci, v hodnotách, ve které lidé věří a které ve svých životech následují a shromáždují. Myslím, že právě zde patristická zkušenost a výroky křesťanských asketů, světců a učitelů z prvních staletí křesťanství nabízejí i dnes velmi inspirující a osvobozující alternativu.

(Příspěvek ředitele o. s. Pravoslavná akademie Vilémov a tiskového tajemníka Olomouckobrněnské pravoslavné eparchie na 11. studijním dnu Ekumenické rady církví v ČR věnovaném ekoteologii a ochraně Božího stvoření uspořádaném v Praze 16. dubna 2009.)

Další příspěvky z 11. studijního dne naleznete na www.ekumenickarada.cz v sekci Ke stažení

11. studijní den ERC Sandra Zálabová

Dne 16. dubna 2009 se v prostorách modlitebny Evangelické církve metodistické v pražské Ječné ulici uskutečnil 11. studijní den Ekumenické rady církví v ČR, tentokrát na téma „Ekoteologie – Odpovědnost za Boží stvoření“.

Toto téma patří k těm, která si místo k diskutování a praktickému v církvích zatím spíše hledají, nicméně skladba přednášek a příklady z praxe ukázaly, že se v současné době jedná o téma čím dál více aktuální, živé, myšlenkově nosné a v každodenním životě církve mnohdy žité bez dosavadní čím dál více potřebné pozornosti.

Zájemci o dané téma se po úvodní prezenci a společné ranní pobožnosti, kterou vedl superintendent Evangelické církve metodistické, Josef Červeňák, jinak též moderátor celého setkání,

Foto: účastníci 11. studijního dne ERC

zaposlouchali do první přednášky, „Od environmentalismu k péči o Stvoření“, které se ujal Revd. Peter Pavlovič, slovenský kněz, který již desátým rokem působí ve strukturách Komise evropských církví (CEC-KEK) v Bruselu. Zaměřil se mimo jiné na zodpovězení otázky „Co otázka péče o Stvoření znamená pro náš život v církvi?“ a rozvedl pojetí sekulárního a křesťanského přístupu k životnímu prostředí. V

dalším bloku dopoledního programu promluvil nejprve farář a ornitolog Pavel Světlík z pobočky světové křesťanské organizace A Rocha o praktické činnosti této organizace v České republice, a poté Mgr. Roman Juriga z Pravoslavné církve, který přítomné ve svém zamyšlení přivedl k některým křesťanským východiskům ekoteologie. Po krátké přestávce se slova ujal ThDr. Jiří Silný, ředitel Ekumenické akademie Praha. Jeho příspěvek, stejně jako většina ostatních doplněný obrazovou dokumentací, se zabýval tématem naší křesťanské odpovědnosti v souvislosti s dopady klimatických změn na rozvojové země a vycházel z problematiky, kterou se Ekumenická akademie Praha zabývá dlouhodobě.

V odpoledním programu, který byl zaměřen více „prakticky“, byli účastníci seznámeni se záměrem Marka Drápala, který se v současné době v České republice snaží získat podporu pro založení české odnože Evropské křesťanské environmentální sítě. Na tuto prezentaci plynule navázal opět Revd. Peter Pavlovič s příspěvkem právě o ECENU, Evropské křesťanské environmentální síti a o práci církví v evropském kontextu praktické ekoteologie. Díky schůzkám tzv. troiky, tedy tří po sobě předsedajících zemí Radě EU (Francie, Česko, Švédsko) a zájmu spolupracovat na společných bodech priorit předsednictví vlád těchto států, se 11. studijního dne ERC zúčastnil také švédský komisař pro problematiku udržitelného rozvoje, Revd. Henrik Grape, který přítomné účastníky seznámil s ekoteologií v praxi švédských církví a ve své přednášce se dále věnoval i švédskou stranou hojně diskutované problematice klimatických změn. 11. studijní den Ekumenické rady církví v ČR na téma „Ekoteologie – Odpovědnost za Boží stvoření“

poté pokračoval plenární diskuzí. Závěr, krátce po 15. hodině odpolední, patřil modlitebnímu ztišení a poděkování přednášejícím i účastníkům.

Ekumenická bohoslužba ke Dni Země, kostel Nejsvětějšího Salvátora 21. dubna 2009 Sandra Zálabová

Den Země, který si připomínáme i mezi křesťany a který se každoročně slaví 22. dubna, byl důvodem k početnému shromáždění v kostele Nejsvětějšího Salvátora v předvečer tohoto svátku, 21. dubna. Krátce po 19. hodině uvítal účastníky, kteří zaplnili kostel takřka do posledního místa, RNDr. Jiří Nečas z České křesťanské akademie, současně s MUDr. Markem Orko Váchou, který předsedal celé ekumenické slavnosti. Přítomní vyslechli čtení z knihy Job, z Žalmu 19, evangelijní zvěst zazněla z Matoušova evangelia 6, 26 – 29. Kázání se ujal Pavel Hošek, který ve své promluvě rozvinul téma přírody promlouvající k člověku, přírody živoucí a aktivní. V úvodu citoval slova z Ž 104 a z listu apoštola Pavla Římanům. Všechno v přírodě, příroda sama nás vybízí k tomu, abychom se zaposlouchali do jejího zpěvu, abychom naslouchali tomu, co nám říká a jakým jazykem k nám promlouvá. Otázkou je, zda se v dnešní době umíme ještě ztišit a jen tak spočinout a naslouchat. Případně je na místě se ptát, proč jsme tuto schopnost ztratili? Je to proto, že žijeme ve městech, anebo proto, že už nejsme děti a mnohdy postrádáme nadšení a nezatížený pohled? G. K. Chesterton říká, že naše fantazie onemocněla a kvůli tomu my dnes nedokážeme vnímat, jak k nám příroda promlouvá. Měli bychom se tedy především snažit rozvíjet a posilovat naši intuici.

Foto: Ekumenická bohoslužba ke Dni Země

Čteme-li Bibli pozorně a důkladně, můžeme si všimnout, jak často se zde setkáváme s motivem „přírodních podobností“ (např. pšeničné zrno, které musí v půdě zemřít, aby vydalo obživu). Podíváme-li se do historie, do církevních dějin, vidíme, že již v minulosti církve existovali svědkové, středověcí mystikové, kteří dokázali přírodě naslouchat a kteří o přírodě mluvili jako o „Boží knize“, ve které můžeme číst. Sv. František z Assisi mluví ve smyslu, že on sám se chce přidat k promlouvající a zpívající přírodě a chválí Boha za to, že stvořil takovou krásu, jakou jsou slunce,

hvězdy, voda, Měsíc... V podobném duchu se neslo učení

křesťanských novoplatoniků, když hlásali přírodu jako stvořenou krásu, která je ukazatelem za sebe a nad sebe a je „pouhým“ odleskem Boží slávy. Jan Kalvín označuje přírodu jako „theatrum gloria Dei“ neboli „divadlo Boží krásy“, které bychom se měli

učit sledovat intuitivně, se zapojením vlastní fantazie coby nástrojem vnímání přírody. Díky takovému pohledu můžeme potom přírodu vnímat jako chvalozpěv o Bohu a možná budeme i schopni přehodnotit svůj vztah k planetě Zemi a odpovědněji přistoupit k našemu „panování“ a správcovství nade vším živým, co se na Zemi hýbe. (Gn 1, 28)

Po skončení ekumenické slavnosti byla pro zájemce v sakristii kostela připravena plenární diskuze na téma „Příroda jako Boží zjevení“, které se zúčastnilo přibližně 30 zájemců. Přítomní J. Nečas, P. Hošek, M. Horák a M. O. Vácha zodpovídali jednak dotazy přítomných, převážně mladých lidí, ale také se pokusili více rozvinout dané téma ve světle promluvy, kterou během slavnosti pronesl P. Hošek.

Kostel Nejsvětějšího Salvátora, Praha, 21. dubna 2009, 19 – 21 hodin

Stalo se kolektiv autorů

- 9. dubna byl v Betlémské kapli slavnostně představen nový překlad Bible do češtiny Bible21, kterému při setkání požehnal předseda ERC Pavel Černý.
- 15. dubna se konalo zasedání řídicího výboru ERC.
- 16. dubna se zájemci o ochranu životního prostředí setkali na 11. studijním dni ERC. Tématem setkání bylo „Ekoteologie – odpovědnost za Boží stvoření.“
- 19. dubna pořádala Česká pobočka Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ) veřejné shromáždění pod názvem „Všichni jsme lidi“. V rámci tohoto setkání byla zveřejněna Pražská výzva: „Stop antisemitismu a neonacismu“. Petici je možné podepsat na stránkách www.vsichnijsmelidi.cz.
- 21. dubna uspořádaly Institut tereziánské iniciativy a Nadační fond obětem holocaustu v Praze na náměstí Míru vzpomínkovou akci „Jom ha-šoa ve ha-gvura“ (Den oběti a hrdinství). Při setkání byla veřejně čtena jména obětí holocaustu. Do veřejného čtení se zapojila řada hostů a také předseda Ekumenické rady církví Pavel Černý.
- 30. dubna 2009 v St. Pölten v Rakousku vydali zástupci evropských národních ekumenických rad prohlášení Křesťané a muslimové společně pro Evropu.

Foto: Česko-německý večer 32. Kirchentagu v Brémách. Zleva: Ilona Fritz, farářka Amsterdam, Volkhard Leder, pastor Ev.-luth. Kirche Bockhorn, Sandra Zálabová, vedoucí tajemnice ERC

- 9. května, na Den Evropy, se uskutečnil v ČR Den otevřených kostelů, do kterého se zapojily místní farnosti a ústředí církví ze 7 denominací sdružených v ERC.

- 11. května diskutovali předsedové Komise a Evropského parlamentu J.M. Barroso a Hans-Gert Pöttering s evropskými náboženskými představiteli o etickém rozměru evropské a globální správy hospodářských záležitostí. Setkání se zúčastnil i předseda ERC Pavel Černý.

- 15. května pořádal komitét členských církví Luterského světového svazu a Evangelická teologická fakulta UK v Praze seminář s názvem Dialog mezi luterskou a reformovanou tradicí. Na setkání promluvil Rev. Dr. Ishmanel Noko, generální tajemník

Luterského světového svazu (LWF) a Rev. Dr. Setri Nyomi, generální tajemník Světové aliance reformovaných církví (WARC).

- 20. – 24. května se konal v německých Brémách 32. Kirchentag (Den církví). Z ČR se tohoto setkání účastnilo

přibližně 80 lidí. Akci zaštitila ERC v ČR.

- 5. června se v rámci setkání Langen Nacht der Kirchen (Dlouhá noc církví) uskutečnila ve Vídni prezentace knihy Brnem cestami pokoje. Setkání se účastnili Sandra Zálabová, vedoucí tajemnice ERC, Pavel

Foto: Pouť Smíření v Hejnicích., kterou se připojilo Mezinárodní centrum duchovní obnovy v Hejnicích ke Dni otevřených kostelů na Den Evropy

Filipi a Aleš Čejka. Sandra Zálabová, Herwig Sturm (předseda ERC v Rakousku) a zástupci brněnských církví Václav Slouk (ŘKC) a Jaroslav Vítek (ČCE) pozdravili přítomné. Při setkání promluvili také Prof. Karl Schwarz a Michael Ludwig, místostarosta Vídně.

- 8. června, týden po havárii airbusu Air France s 228 lidmi na palubě, proběhla v Praze ekumenická bohoslužba. Uspořádal ji Psychosociální intervenční tým ČR ve spolupráci s Ekumenickou radou církví a českou pobočkou Air France.
- 18. června se konal Řídící výbor ERC, na který navázalo ekumenické grilování. Při setkání byli přítomni jako hosté gen. Vlastimil Pícek, náčelník generálního štábu Armády ČR, Mgr. Jan Kozler, hlavní kaplan Armády ČR. Setkání bylo i příležitostí poblahopřát předsedovi ERC Pavlovi Černému k jeho 60. narozeninám a poděkovat Janu Titěrovi z Bratrské jednoty baptistů za jeho službu a popřát mu hojnost Božího požehnání do dalších let.

Foto: Poděkování Janu Titěrovi při ekumenickém grilování

- V červnu byly spuštěny nové internetové stránky penzionu ERC: www.penzionbetel.cz. Penzion dostal nový název „Penzion Betel“.

Záměr založit Českou křesťanskou enviromentální síť Marek Drápal

Cílem České křesťanské enviromentální sítě (ČKES) je umožnit církvím v ČR, křesťanským enviromentálním organizacím i jednotlivcům sdílet a poskytovat informace a zkušenosti z oblasti ochrany životního prostředí, zabývat se ochranou životního prostředí a podporovat péči o Boží stvoření. ČKES chce napomáhat rozvoji environmentálních programů a projektů v církvích, církevních organizacích a současně respektovat šířku rozdílných církevních tradic, z nichž každá svým osobitým způsobem a všechny společně usilují na základě biblických, teologických a duchovních východisk o hledání a uplatňování principů trvalé udržitelnosti s ohledem na bližní, s ohledem na život příštích generací a s ohledem na život celého Boží stvoření.

ČKES se plně odkazuje na Evropskou křesťanskou environmentální síť (ECEN) <http://www.ecen.org/>.

Členy ČKES jsou církve (resp. jednotlivci zastupující jednotlivé členské církve), zástupci křesťanských enviromentálních organizací a sympatizující osoby.

Mezi konkrétní středně a dlouhodobé cíle patří například vytvoření kvalitní informační sítě pro distribuci zpráv a informací mezi členy ČKESu a další zájemce, enviromentální certifikace a zlepšení v rámci církevních zařízení a provoz křesťanského enviromentálního informačního portálu; Šíření povědomí o ekologických souvislostech v církvích, mezi křesťany a v české společnosti, hledání společných stanovisek k řešení naléhavých ekologickým problémů, rozvíjení spolupráce a výměna informací s institucemi a organizacemi dlouhodobě se zabývajících ochranou životního prostředí.

V současné době se pracuje na založení občanského sdružení, které by ČKES zaštitilo.

Foto: Generál Vlastimil Pícek přeje Pavlovi Černému k narozeninám při ekumenickém grilování

Foto: Aktiv für Klimaschutz, Was Kirchengemeinden tun können, Evangelischen Landeskirche in Württemberg

Do kostela na kole Marek Drápal

"Pojed'te 20.září do kostela na kole!" Tak zní motto akce pořádané komisí pro otázky životního prostředí při SR ČCE a ekologickou sekcí ČKA při příležitosti slavení Dnů vděčnosti za stvoření v průběhu září a října, Dne bez aut a Ekumenické neděle.

K již druhému ročníku akce se může připojit každý, kdo v neděli 20.září přijede do kostela na kole.

Svůj závazek můžete dopředu zaregistrovat na internetových stránkách <http://www.dokostelanakole.cz/>, kde jsou současně shromážděny praktické informace týkající se cyklistiky. Fotografie dokumentující akci budou zařazeny do slosování o praktické ceny.

Smyslem této celorepublikové ekumenické akce je propagovat cyklistickou dopravu, která je, stejně jako pěší chůze, šetrná k životnímu prostředí a ve srovnání s automobilovou dopravou nepoměrně levnější, zdravější a na kratší vzdálenosti dokonce statisticky rychlejší.

Strmý nárůst automobilové dopravy v posledních letech se nevyhnul ani církevnímu prostředí. V neděli jsou kostely doslova obleženy auty. Jejich majitelé si však často ani neuvědomují, jak hodně jejich, jistě velmi praktický, pomocník škodí životnímu prostředí.

Přímé oběti automobilismu zná naprostá

většina ze svého blízkého okolí. Vždyť jen za dobu nutnou k přečtení tohoto článku zahubí auta na celém světě průměrně 20 lidí a dalších 1000 je vážně zraněno.

Z antropologického hlediska mnohem nenápadnější, o to však nebezpečnější, jsou oběti nepřímé. Auta produkují totiž celou řadu nebezpečných produktů: silně rakovinotvorné látky, látky vedoucí k astmatu a jiným trvalým dýchacím obtížím, podráždění očí atd. Nezanedbatelnou roli hraje také hluk a vibrace, devastace životního prostředí spojená s těžbou ropy, výrobou a likvidací automobilů. Odhaduje se, že na tyto nepřímé následky zemře jen v Evropě několik desítek tisíc lidí ročně.

Akce je pořádána při příležitosti slavení Dnů vděčnosti za stvoření. Jako křesťané máme zodpovědnost za svěřené hřivny, totiž tento přerozmanitý svět. Snažme se být dobrými správci světa!

Foto: ČCE Horní Krupá, www.dokostelanakole.cz

Modlitba za domov 2009 Zuzana Dvořáková, Michael Otřísal

Ekumenická rada církví organizuje letos již třetí ročník ekumenického shromáždění Modlitba za domov. Uskuteční se tradičně

na Řípu a v jeho okolí. Po loňské zkušenosti s rozmary počasí se přesune hlavní část programu, tedy pořad Modlitba za domov, do evangelického kostela v Krabčicích. Na účastníky akce také čeká pouť na Říp, modlitební a biblické pásmo v rotundě sv. Jiří, vystoupení divadla a hudebních skupin, rozmanité hry pro děti a v neposlední řadě tržiště možností, na němž se budou prezentovat různé církevní projekty. Podrobnější informace k programu, organizaci a dopravě se budou postupně objevovat na stránkách www.ekumenickarada.cz a www.modlitbazadomov.cz.

Přijďte se společně modlit a setkat s křesťany z různých církví. Těšíme se na Vás! Za organizační tým Modlitby za domov 2009 Zuzana Dvořáková

Pozvání od Michaela Otřísala, původce nápadu ekumenické pouti na Řípu: "Letos už potřeť se okolí bájně hory Říp stane místem, kde

se chtějí potkat a povzbudit ti, kteří si stále uchovávají touhu neproletět životem jako osamělý meteorit, který krátce zazáří a v nejlepším případě neublíží. Není jich málo, ale protože na ně nemíří kamery a nesvítí světla ramp, vypadá to, že snad i vymírají. Setkání s mottem „Být solí země“, při němž si členové Místních aktivizačních skupin, tj. společenství dobrovolníků, kteří se spojili pro uvedení nějaké konkrétní aktivity do života, budou hledat svého duchovního patrona v řadách křesťanských církví, by mělo alespoň všechny zúčastněné osvobodit od pocitu osamělé partyzánské jednotky. Objevit v proudu moderovaných i neformálních rozhovorů, hudby, divadla a modliteb pod Řípem i na jeho vrcholu neviditelný řetězec lidí dobré vůle nemusí být jen snem pro ty, kdo překonají strach z podzimní sychravosti a přijedou hledat povzbuzení ze společné cesty a úžasných zážitků těch, co příslovečnou díru do světa hloubí nadějí, vírou a láskou.“

Foto: Festina lente 2008, www.volny.cz/festina.lente

Foto: Evangelický kostel v Krabčicích nedaleko hory Říp

Festina Lente 2009 Olga Richterová

Festina Lente 2009 začne v sobotu 4. července na Točníku u Žebráku. Chvilku po poledni nejspíše proběhnou tradiční zahajovací rituály - polévání účastníků Dobrou vodou, hromadné focení a zasvěcení neofytů (nováčků) do základů jízdy s vozíky. Cca 20 dobrovolníků-tlačičů totiž potlačí

deset vozíků přes Lochovice, Hostomice a Dobříš do Rožmitálu pod Třemšínem. Organizátorské jádro je katolické, účast smíšená, celá akce výsostně ekumenická.

Připravuje se rekonstrukce zasedacích prostor ERC. Plánujeme zřídit dvě zasedací místnosti a přemístit kanceláře.

Výběr z ekumenického kalendáře

- 27.6. – 6. 7. Husovy oslavy 2009 - Husinec
- 27.6. Pouť na Sázavu
- 4. – 11. 7. Festina lente '09 - letní putovní tábor pro vozíčkáře
- 6.7. Bohoslužba k výročí upálení M. Jana Husa
- 18. – 25. 7. XCamp ve Smilovicích
- 7.8. – 9. 8. Bůh je můj hrad – Krakovec 2009
- 23.- 30.8. Otevřeno Jimramov 2009
- 10. 9. Přednáška v ERC církve a EU – Jak dál po českém předsednictví?**
- 20. 9. Ekumenická neděle**
- 20. 9. Do kostela na kole
- 25. - 28. 9. Sjezd (nejen) evangelické mládeže
- 10. 10. Setkání k výročí úmrtí Jana Žižky
- 16. – 18. 10. J-FEST
- 19. – 20. 10. Setkání zástupců ekumenických rad Visegrádské 4 v ERC**
- 28.10. Bohoslužba k výročí vzniku ČS. republiky
- 28. 10. Modlitba za domov 2009**
- 26. 11. Valné shromáždění ERC**

Další informace najdete v ekumenickém kalendáři na: www.ekumenickarada.cz

Ekumenická rada církví v České republice je společenstvím křesťanských církví, které vyznávají Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele podle Písem Starého a Nového Zákona a usilují uskutečňovat své poslání společně ke slávě jednoho Boha, Otce i Syna i Ducha svatého.

V OBRAZE o dění v ekumeně 3. čtvrtletí 2009 vyšlo 24. 6. 2009. Všechna práva vyhrazena - Ekumenická rada církví v ČR. Vydání neprošlo odbornou jazykovou korekturou. Redakce: Ing. Aleš Čejka. Plánované vydání dalšího čísla: 24. 9. 2009. Kontakt: Ekumenická rada církví v ČR, Donská 370/5, 101 00 Praha 10, tel.: 271 742 326 E-mail: info@ekumenickarada.cz; web: www.ekumenickarada.cz Číslo účtu u ČSOB: 473 492 623 / 0300 IČ: 00127370